Natuurvereniging Mark en Leij

MARK & LEIJ NIEUWSBRIEF

JAARGANG 2, NUMMER 5 JUNI 1998

Oprichting Mark en Leij Jeugdgroep!

Jeugdgroep krijgt gestalte. Start dit najaar!

Natuur is veel meer dan alleen maar mooi en leuk. Natuur is in de eerste plaats een bittere noodzaak. Zonder planten geen zuurstof, zonder zuurstof geen leven. De natuur verschaft ons essentiële zaken als voedsel, huisdieren, medicijnen, zuivere lucht, bouwmaterialen en nog heel veel meer. Zonder een gezonde natuur is de mens nergens, kunnen we eenvoudigweg niet bestaan.

Toch is de mens hard bezig zijn woonplaats Aarde drastisch te verwoesten. Elke **DAG** worden er vele tientallen soorten planten en dieren uitgeroeid. Veel ervan hadden zelfs nog geen naam, hun bestaan was nog niet ontdekt. Misschien bevatte een van deze soorten wel een geneesmiddel tegen kanker. We zullen het nooit weten. Morgen is er weer een dag minder.

Willen wij onze kinderen een toekomst bieden, dan moeten zij zich bewust worden van het belang van de natuur en de natuurbescherming. Daarvoor is kennis van de natuur nodig. Mark en Leij wil hieraan een bescheiden bijdrage leveren door het oprichten van een Jeugdgroep.

Van onze leden zijn er al signalen gekomen dat er mensen zijn die hier de schouders onder willen zetten. Mevrouw Sonja Vrijenhoek zal optreden als coördinator van de Jeugdgroep. Samen met enkele andere mensen zal zij de Jeugdgroep verder gestalte gaan geven. Sonja, zelf moeder van drie kinderen, heeft veel ervaring met jeugdwerk en is natuurgids voor het SBB. We starten in september, in beginsel op zaterdag middagen. De groep is voorlopig alleen toegankelijk voor kinderen van de leden. De leeftijdsgrens ligt tussen acht en veertien jaar, en de contributie bedraagt f 12,50 per jaar.

Er staan al heel wat aktiviteiten op het programma, zoals een wolvendag, natuurzoektochten, knutseldagen, uilenavonden, bijen kijken, een sterrenavond en nog veel meer. In samenwerking met Natuurmonumenten adopteert de Jeugdgroep een eigen poel als studie-object. Onder begeleiding van deskundige Mark en Leijers trekt de jeugd het buitengebied in om vlinders, vogels, planten en amfibieën te bekijken. Kortom te veel om op te noemen.

Belangstelling?? Neem dan kontakt op met Sonja, of een van de bestuursleden.

adres: Sonja Vrijenhoek

Boomvalk

Natuuragenda

juni

20, za 13h: **vlinderwerkgroep**

juli

18, za 13h: **vlinderwerkgroep**

augustus

15, za 13h: **vlinderwerkgroep**

september

6, zo 9h: **natuurwandeling**

19, za 13h: **vlinderwerkgroep**

27, zo 9h: **excursie landgoed Gorp en Rovert**

oktober

4, zo 9h: **natuurwandeling**

30, vr 20h: **jaarvergadering dialezing Hondsdonk Valkenberg**

Gedeputeerde drs. P. van Geel sluit werkzaamheden in Het Broek af

Op maandag 23 maart waren alle partijen die bij het natuurontwikkelingsproject "Het Broek" betrokken waren, uitgenodigd door de Dienst

Landelijk Gebied.

De inleiders

De ontvangst was om 14.00 uur in het thuishonk van Mark en Leij: De Ruif. Als voorzitter van de Landinrichtingscommissie verwelkomde burgemeester Hendriks van Baarle-Nassau, de gedeputeerde en alle overige aanwezigen.

De inleiders waren Guust van der Steen en Johan Schaerlaeckens. Als symbool van de goede samenwerking tussen landbouw en natuur hadden zij besloten de inleiding samen te doen.

Guust ging vooral in op alle grondruilen die nodig waren geweest om het project tot een succes te maken. Ook de aanwezige agrariërs, die bij de grondruil betrokken waren, gaven aan erg tevreden te zijn.

Johan Schaerlaeckens benadrukte dat, bij een goede samenwerking, een landinrichtingscommissie heel goed in staat is de eigen streek in te richten overeenkomstig de vigerende beleidvisies.

Terreinbezoek

Vervolgens ging het gezelschap met de bus naar Het Broek waar Hans Hofland van Natuurmonumenten en Ron Lambregts van Waterschap Mark en Weerijs de rondleiding verder verzorgden.

Als symbolische afsluiting onthulde de gedeputeerde het draaihekje dat toegang geeft tot de uitkijkheuvel. De uitkijkheuvel is in feite de oude vuilstort, die nog wat verder is opgehoogd. Ook is hier een verdiept, kronkelend pad aangelegd naar het centrum van de heuvel, van waaruit men het gebied kan overzien.

Hier stond gastheer Wim de Lijser met de nodige Schrobbelaartjes te wachten, zodat er ook nog getoost kon worden.

Samenwerking

Terug in de Ruif gaf de gedeputeerde in zijn toespraak het grote belang aan van een goede samenwerking tussen landbouw en natuur: ***"Zij zijn de toekomstige dragers van het buitengebied. Zij zullen er straks samen voor moeten zorgen dat allerlei ongewenste ontwikkelingen in het buitengebied geweerd worden.***"

Tenslotte feliciteerde hij de Landinrichtingscommissie. Het Broek is immers een prima voorbeeld waarbij de samenwerking tussen landbouw en natuur gestalte heeft gekregen.

Gedeputeerde Van Geel verricht de officiele opening.

Kinderen Alphen-Chaam integreren tijdens boomplantdag

Op donderdag 19 maart hadden de groepen zeven van de basisscholen Alphen, Chaam, Galder en Strijbeek boomplantdag in Het Broek in Chaam.

Vanaf 1994 worden jaarlijks houtwallen en singels in dit nieuwe reservaat in het Chaamse Bekengebied aangelegd. Zo wordt geprobeerd de beslotenheid en kleinschaligheid uit het begin van deze eeuw te herstellen. Ook dit voorjaar werd er weer flink aangeplant.
Het leek de gemeente Alphen-Chaam, Natuurmonumenten en Mark en Leij een goed idee om hier de boomplantdag te doen plaatsvinden.
's Morgens gaven Johan Schaerlaeckens van Mark en Leij en Hans Hofland van Natuurmonumenten met dia's informatie over alle nieuwe natuur in onze streek. Zo'n 115 kinderen gebruikten vervolgens de lunch in hotel Keizershof.
Rond 12.45 uur werd er naar het Broek gefietst, waar de echte boomplantdag kon beginnen. Een vriendelijk zonnetje toonde aan dat ook de weergoden welgevallig op het project neerkeken.
De helft van de kinderen begon met een rondleiding door het gebied, de andere helft ging boompjes planten. Halverwege de middag werd er gewisseld. Volwassenen van de gemeente, Natuurmonumenten, Waterschap Mark en Weerijs en Natuurvereniging Mark en Leij zorgden dat alles op rolletjes liep. Dit was overigens nauwelijks nodig, want de kinderen waren harstikke enthousiast. Er waren zelfs wedstrijdjes wie de meeste boompjes geplant had. Een van de kinderen kwam tot een totaal van 23.
We kunnen de sfeer het beste typeren door een aantal uitspraken te citeren: Een van de organisatoren van de gemeente over de ochtend: ***"Ik heb er zelf heel veel van opgestoken."*** De leerkrachten: ***"De kinderen zijn enorm geboeid.", "De organisatie is perfect"*** of ***"Wat wordt dit een schitterend gebied."***
Een van de kinderen: ***"Ik vind dit hartstikke leuk, ik dacht dat de boomplantdag veel saaier zou zijn."*** De heer Van de Made, direkteur van de basisschool in Galder-Strijbeek, gaf het nog het meest treffend weer: ***"Hier kan geen enkele schooldag tegen op....!!"***

Werkdagen Natuurmonumenten

Laatste werkdag Chaamse Beken verregend - Poel Kerkdreef krijgt aparte beurt.

In januari, maart en april hebben een aantal leden van Mark en Leij de handen eens flink uit de mouwen gestoken.
Gewapend met zagen, bijlen en tangen werden onder leiding van Natuurmonumenten verschillende terreinen in het Chaamse Bekengebied onder handen genomen.
De laatste werkdag in de Chaamse Beken op 7 maart kon niet doorgaan wegens overvloedige regen. We hadden deze dag de poelen langs de Kerkdreef willen aanpakken. Ook was er nog wat knotwerk in Het Broek.
Op 4 april hebben enkele dapperen de poel aan de Kerkdreef vrijgezet. Vervolgens hebben we het raster over de poel getrokken.
Het vee kan hier bij het water, zodat we plaatselijk een modderkant krijgen. Dit heeft weer een gunstige invloed op de zwaluwen omdat die hier hun nestmateriaal kunnen halen. Onder de technische leiding van Jack Ansems nam het karwei niet al te veel tijd in beslag.
We willen alle deelnemers, ook namens Natuurmonumenten, bedanken voor hun inzet. Behalve dat we veel achterstallig onderhoud gedaan hebben, was het ook nog heel gezellig.

Een bijzonder woord van dank voor Elly Cornelissen, Mart Wildhagen, Wim en Carlo de Lijser voor de koffie, de lekkere hapjes en de erwtensoep.
Volgend jaar zullen we zeker weer enkele werkdagen organiseren. De organisatie van de werkdagen stond onder de deskundige leiding van Albert Boer.

De dapperen van 4 april aan het werk

Gewonde vogels

Regelmatig worden we gebeld dat er gewonde of verzwakte vogels aangetroffen zijn.
Vooral als het minder algemene soorten betreft, is het zaak dat deze vogels zo snel mogelijk naar het vogelasiel in Zundert te vervoeren. Daar wordt getracht de vogel te revalideren, waarna hij weer in de vrije natuur uitgezet wordt.
Voor een eerste opvang en het

vervoer van gewonde vogels naar het vogelasiel, kunt u kontakt opnemen met de volgende personen:

Chaam:
Sylvia van Nes
☎ 0161-492297

Alphen en Baarle:
Henk Cornelissen
☎ 013-5082355

Galder en Strijbeek:
Fred Froger
☎ 076-5612618

Johan Pals heeft onlangs een aan de vleugel gewonde buizerd naar het asiel gebracht. De vogel werd gevonden tussen de Wildertstraat en de Industriestraat in Chaam, en maakt het inmiddels goed.

Ruilverkaveling Baarle-Nassau

Voorlichtingsavond
Mark en Leij heeft de Landinrichtingscommissie "Baarle-Nassau" verzocht een voorlichtingsavond te organiseren over de stand van zaken in de ruilverkaveling Baarle-Nassau.

Ons verzoek wordt ingegeven door het feit dat er in de streek een sterk groeiend besef is voor de belangen van natuur en landschap. Verder ligt het schrikbeeld van de desastreuze gevolgen van de ruilverkaveling in Alphen nog vers in het geheugen.
Wij vinden daarom dat bij de voorlichting de gemeenten Baarle-Nassau en Alphen-Chaam betrokken moeten worden, omdat zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor wat er in hun buitengebied gebeurt.
De voorlichting zal zich vooral dienen te richten op de gevolgen voor natuur, landschap en milieu van deze ruilverkaveling.
In de vergadering van 20 mei heeft de Landinrichtingscommissie besloten tegemoet te komen aan ons verzoek. De voorlichtingsavond zal eind dit jaar plaatsvinden.

Realisering Landschapselementen
De landinrichtingscommissie "Baar-le-Nassau" gaat onderzoeken of het mogelijk is een aantal landschapselementen geheel of gedeeltelijk te realiseren.
De commissie beseft dat het bij de uitvoering van de ruilverkaveling onvermijdelijk is dat er hout sneuvelt. Al in een heel vroeg stadium wil de commissie werken aan compensatie, door het realiseren van een aantal landschapselementen op belangrijke plaatsen.
De lokaties die de commissie op het oog heeft zijn:

- Een bufferzone langs het Zwart Goor (Zwartven).
- Een strook tegen de Oude Bredase Baan.
- Een element in het Zwart Laag in Chaam.
- Een strook langs de Mark bij Minderhout.
- Twee elementen langs de Wildert en aan de Haldijk, in het dal van 't Merkske.

Als gevolg van een boerderijverplaatsing is men ook bezig de reservaatsstrook langs de Schouwloop, een bovenloop van 't Merkske, waar mogelijk te verwerven, in te richten en over te

Weidelijke jacht ?

Stort eieren en dode eendagskuikens

Op dinsdag 10 maart werd naar onze voorzitter gebeld met de mededeling dat er eieren en dode eendagskuikens waren gestort op de Bleeke Heide in Chaam.
Met de recente roofvogelmoord in Zundert in het achterhoofd werd snel contact gezocht met de gemeente Alphen-Chaam. Zij nam contact op met het politieteam Zuid-Oost. Deze bleek inmiddels afdoende maatregelen te hebben genomen.
De troep werd diezelfde dag opgeruimd en enkele monsters zijn naar Lelystad opgestuurd om te onderzoeken of er sprake is van

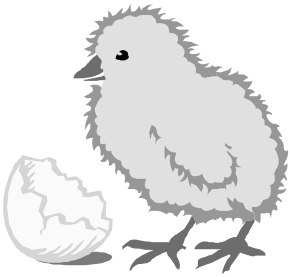

vergiftiging.

Uit betrouwbare bronnen hoorden we later dat de kuikens en eieren daar waren gestort door een jager, met de bedoeling een voederplaats voor kraaien te maken, om ze zo gemakkelijk te kunnen schieten.
Hoe Mark en Leij over deze vorm van jacht denkt, laat zich raden.

Omlegging Provinciale weg Alphen

De omlegging van de Provinciale Weg rond Alphen is in een fase beland waarin steeds duidelijker wordt waar de omlegging zal worden aangelegd. Voor deze omlegging wordt een MER-procedure doorlopen (MER = Milieu Effect Rapportage).

Stand van zaken

Overeenkomstig de visie in de Startnotitie heeft ook de MER-commissie de keuze voor een variant aan de oostzijde van Alphen onderschreven.

Er zijn veel wettelijke momenten van inspraak met name als gevolg van het feit dat een MER-procedure wordt gevolgd en er een bestemmingsplan wordt gemaakt.

Gemeente en Provincie achten het zeer wenselijk dat belanghebbenden zoveel mogelijk worden betrokken in de uiteindelijke keuze van het voorkeurstracé voor de omlegging van de provinciale weg rond Alphen.

Er is een communicatieplan opgesteld, waarin wordt voorgesteld om een klankbordgroep samen te stellen waarin alle belangengroeperingen die te maken hebben met de omlegging zijn vertegenwoordigd. Deze klankbordgroep zal worden betrokken bij het opstellen van het milieu-effectrapport. Eigenlijk zou de provincie als initiatiefnemer de klankbordgroep moeten samenstellen en de vergadering moeten voorzitten. De provincie heeft de gemeente Alphen-Chaam echter gevraagd om vanwege de gemeentelijke ervaring met inspraak op lokaal nivo en omdat de gemeente het bevoegd gezag is, deze klankbordgroep zelf voor te zitten.

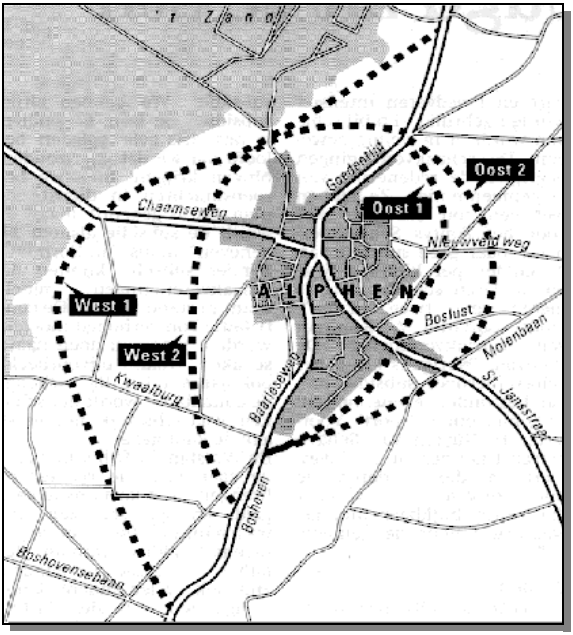

Klankbordgroep

De klankbordgroep heeft het karakter van een werkgroep met een adviesfunctie. De taak is het adviseren van gemeente- en provinciebestuur lopende het MER-onderzoek.

Er worden geen discussies gevoerd over bestuurlijk reeds gemaakte keuzes. De taak is vooral het signaleren van knelpunten en het meedenken over oplossingen. De klankbordgroep heeft geen beslissingsbevoegdheid, kan ook geen veto's uitspreken en zal niet worden gevraagd om goedkeuring van plannen. Voorzitter van de klankbordgroep is wethouder De Jong van Alphen-Chaam.

Namens Mark en Leij heeft Albert Boer zitting in de klankbordgroep.

Overigens heeft Mark en Leij op 13 februari jongstleden reeds een schrijven verzonden richting gemeente, waarin de visie van Mark en Leij met betrekking tot deze omlegging kenbaar werd gemaakt, daarbij uitgaande van de effecten die de omlegging heeft op de natuur- en cultuurhistorische waarden van het landschap.

We hebben aangegeven dat Oost 1 (de krappe variant) en Oost 2 (de ruime variant) allebei de ecologische verbindingszones uit de Ecologische Hoofdstructuur doorsnijden, maar dat Oost 2 als bijkomend nadeel heeft dat de openheid van het landschap meer wordt aangetast, en er een grotere doorsnijding van cultuurhistorisch belangwekkend gebied plaats zal vinden.

Vandaar dat Mark en Leij pleit voor de krappe variant en tevens verzocht heeft om bij de aanleg

Buitengebied Alphen

Namens Mark en Leij zit Albert Boer in de klankbordgroep die de herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied Alphen voorbereidt. De eerste fase is inmiddels achter de rug.

De verschillende belangenorganisaties en instanties zijn inmiddels drie maal bij elkaar geweest. Er werd op een open, constructieve en reële manier met elkaar van gedachten gewisseld over de bestemmingen in het Buitengebied van Alphen.

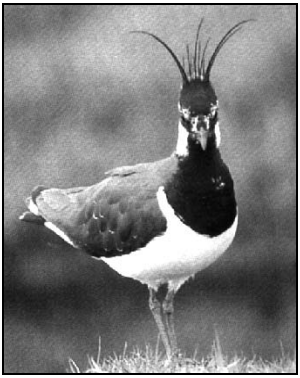

Mark en Leij heeft vooral de aandacht gevestigd op de levensgemeenschappen van vennen en poelen, het Bels lijntje als droge ecologische verbindingszone en het belang van de historische stuifwal.

In de wandelgangen is er met een vertegenwoordiger van de NCB nog gesproken om samen met agrariërs in het voorjaar daadwerkelijk iets aan weidevogelbescherming te doen.

Mark en Leij ondertekent convenant "Samen voor Groen"

Op donderdag 12 maart gaf de gemeente Alphen-Chaam in het Cultureel Centrum te Alphen een voorlichtingsavond over het project "Samen voor Groen".
Ook werd deze avond het convenant ondertekend. De voorlichters gaven vooral concrete en praktische informatie over de aanleg van dit nieuwe groen.
In het convenant wordt de deelnemers gegarandeerd dat de nieuwe aanplant nooit beperkingen zal opleveren voor het ondernemerschap.
Bovendien is de subsidieregeling zodanig interessant, dat er slechts een minimale eigen bijdrage is vereist.
Natuurlijk mogen er alleen inheemse boom- en struiksoorten worden aangeplant. Er is een ervaren hovenier ingehuurd om samen met de boer een beplantingsplan op te stellen.
Daarna wordt het plantsoen, inclusief de benodigde boompalen, gratis bij de deelnemers bezorgd. Dit zal naar verwachting in november 1998 plaatsvinden. De deelnemers leggen zelf de beplanting aan.
Dit project geldt voor eigenaren die gronden hebben binnen de gemeente Alphen-Chaam, welke gronden ook zijn toegedeeld in het project Ruilverkaveling Alphen en Riel. Volgens de laatste berichten hebben zo'n 60 agrariërs gebruik gemaakt van de nieuwe regeling.
Niet alleen de boerenerven, maar het totale landschap zal een stuk mooier en rijker worden door deze nieuwe erf- en

Het Convenant wordt ondertekend door bestuurslid Albert Boer namens Mark en Leij, en burgemeester Van Campenhout van Alphen-Chaam.

Waarnemingen in de streek

Braakballenonderzoek
Wim Cornelissen heeft 18 braakballen onderzocht van een groep ransuilen die in de winter van 1997-1998 hun slaapplaats op 't Zand in Alphen had.
In de braakballen trof hij de resten aan van 21 bosmuizen, 12 veldmuizen, 5 aardmuizen, 4 dwergmuizen, 4 muizen van een onbekende soort en één kever.

Roodborsttapuit herwint verloren

terrein
De roodborsttapuit staat op de rode lijst. De rode lijst geeft een opsomming van 57 soorten die in Nederland in de problemen zitten.
De roodborsttapuit staat op deze lijst vanwege de duidelijke afname van het aantal broedparen en het broedareaal.
Als belangrijkste oorzaken van de afname worden genoemd; het

verdwijnen van overhoekjes en ruigtestroken, het spuiten en branden van sloten, greppels en akkerranden, de zwaar bemeste maisakkers en de verarming van agrarische graslanden. Zo'n acht jaar geleden was de roodborsttapuit erg zeldzaam. De laatste jaren zet het herstel echter in. Nu is de soort weer tamelijk algemeen.
In ons werkgebied broeden weer tientallen paartjes. Goede plaatsen zijn 't Broek (5 paartjes), de Flaasdijk (3 paartjes), het Chaamse Bekengebied ten westen van de Rettestraat (5 paartjes), de Manke Gooren en de Broskens (5 paartjes).
Ze doen het vooral goed in de nieuwe reservaatsgebieden waar ruige perceelsranden weer een kans krijgen. De populatie in Nederland werd in 1994 geschat op 2000 - 2500 paar. Als de trend in ons werkgebied symbolisch is voor Nederland, dan is dit aantal zeker te laag.
Tijdens onze eerste cursuswandeling over de Strijbeekse Heide op 5 april zagen we ook meerdere exemplaren.

Wielewaal
Ons lid Sjef Driesen hoorde en zag op 10 mei een wielewaal op de "Groote Weide" achter het zwembad tussen Alphen en Chaam.

't Merkske
Henk Laarhoven en Johan Schaerlaeckens maakten op 28 maart een vruchtbare wandeling in 't Merkske. Ze zagen vier overvliegende kraanvogels, die vervolgens landden en begonnen te foerageren. Normaal trekken kraanvogels verder oostelijk door. Tijdens dezelfde wandeling zagen ze een blauwe kiekendief, een watersnip, 15 goudplevieren, 3 koppels roodborsttapuiten, grutto's en een rietgors. Op 18 april hoorden we in 't Merkske de eerste koekoek e n

zagen het eerste oranjetipje.

't Broek
Ook weer leuke waarnemingen in 't Broek: Op 25 februari was de eerste roodborsttapuit present, op 8 maart een zingende tjiftjaf. Boven de bossen van de Landgoederen waren in maart vanuit 't Broek regelmatig baltsende haviken te zien. Bij de plas/dras zaten vaak grutto's en wintertalingen. Op 29 maart zat hier een mannetje zomertaling. Op 6 april zong de eerste zwartkop in een van de houtwallen, op 12 april een vroege zingende grasmus.
Op zaterdag 18 april ontdekte Theo Schutte twee snoeken van zo'n 80 cm lengte in de Laag Heiveldse en de Heikantse Beek. Een van de snoeken legde helaas het loodje. Ook waren hier scholen riviergrondels.
In de maanden april en mei was er doortrek van groenpootruiters, tureluurs, kemphanen, oeverlopers, watersnippen en kleine mantelmeeuwen op het afgegraven stuk van de beek. Een kleine plevier was gedurende enkele weken present. Een aantal kieviten brachten hier ook hun jongen groot.
Tijdens de natuurwandeling op 17 mei liet een paapje zich uitstekend bekijken.
Minder leuk nieuws is, dat we bijna geen steenuilen meer zien. Waarschijnlijk als gevolg van alle werkzaamheden zijn ze even wat opgeschoven. Sylvia van Nes hoorde eind maart nog wel een roepend exemplaar achter de hoek Snijderseweg - Kloosterstraat.

Eerste kerkuilensucces

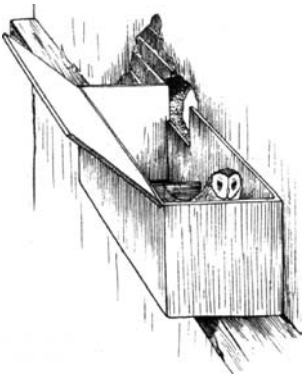

Het weghangen van zo'n 35 kerkuilenkasten in ons werkgebied heeft de eerste vruchten afgeworpen: Tijdens de jaarlijkse controle constateerden Wim en Frank Cornelissen dat twee van de kasten bezet waren.
Een kast ten zuiden van Chaam bevatte een legsel met vijf eieren. En uit een kast op Snijders vlogen twee kerkuilen weg. Mogelijk is dit het begin van een gezonde kerkuilenpopulatie in onze regio.
Verschillende andere kasten waren ook bezet, maar dan door kauwtjes, holenduiven en zelfs een mandarijn-eend!

Wit kievitsei
Cees Verheyen uit Chaam deed dit

voorjaar een wel heel bijzondere ontdekking. Toen hij over zijn land liep, ontdekte hij een kievitsnest met vier eieren. Op zich niet zo vreemd, maar een van de vier eieren was vrijwel spierwit!
Cees ging naar huis om zijn fototoestel te halen. Toen hij terug kwam ontdekte hij tot zijn grote verbazing dat het witte ei verdwenen was.
Hij keek eens goed rond, en zag het beschadigde ei op enige meters van het nest liggen. Waarschijnlijk

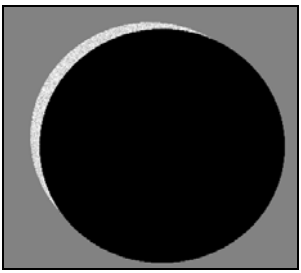

geroofd en aangepikt door een kraai of ekster. Zo'n wit ei valt immers enorm op.
Voor de foto heeft Cees het ei even terug op het nest gelegd. De kievit is overigens op drie eieren verder gaan broeden. Iets verderop vond Cees nog een gewoon legsel met vier eieren. Cees heeft beide nesten gemarkeerd om ze tegen uitmaaien te beschermen.

Waarneming in de toekomst
Voor de thuisblijvers: Het maximum van de zonsverduistering van 11 augustus 1999, rond half een 's middags, zoals te zien zal zijn vanuit de Mark en Leij streek. Hier wordt de zon voor 96% bedekt door de maan. In het noorden van Frankrijk is de verduistering volledig.

Verder
Op 23 maart hing boven Chaam een vroege gierzwaluw. Frank Degenaar en Wim Cornelissen

zagen op 29 maart de eerste boerenzwaluw. Op 11 april werden de eerste regenwulpen gezien.
In het Markdalreservaat werden nog twee ooievaars waargenomen. Ook werd door enige leden geconstateerd dat dit gebied veelvuldig gebruikt wordt om honden zomaar vrij rond te laten lopen. We zullen hierover contact opnemen met Natuurmonumenten.

Waarnemingsarchief

Mark en Leij gaat een waarnemingsarchief opzetten. De bedoeling is dat alle waarnemingen van amfibieën, planten, vogels, vlinders, zoogdieren en insekten in onze streek in dit archief verwerkt worden.
John van Raak gaat hiervoor een programma schrijven, en Ine Geerts-Hoogkamer zal alle waarnemingen in de computer verwerken. Meer hierover in de volgende Nieuwsbrief.

Zwijnestreek

Regelmatig bereiken ons berichten over de natuur in het verleden.
Zo overkwam boer Jansen op Grazen in de jaren vijftig het volgende: Zijn varkens mochten zelf hun kostje bij elkaar scharrelen in de vrije natuur rond de boerderij. Daarbij was een van de tamme zeugen een wild zwijn tegengekomen, en blijkbaar meteen gevallen voor zijn charmes. Het resultaat was een zog biggetjes die er net zo uit zagen als hun wilde neefjes, namelijk met strepen op hun rug. Half Chaam is toen natuurlijk komen kijken naar dit wel zeer bijzondere zog.
In dezelfde tijd, omtrent 1953, werden er flinke vernielingen aangericht in de bossen rond Chaam.
De dader was al bekend, een wild zwijn. Men was beducht voor varkenspest. Het zwijn werd er bovendien van verdacht een zedendelict te hebben gepleegd. Dit kon de gemeenschap niet langer tolereren. Tijd voor aktie dus. Nog voor het zover kwam had de eigenaar van de Hondsdonk de dader al op het tableau gelegd.
Daarna keerde de rust weer terug in het Brabantse landschap.

Het zal je maar gebeuren!!!

Een waarneming van Wobbe de Boer uit Baarle-Nassau:

Je kunt het met je partner best goed vinden, en wel zo goed dat je besluit een gepaste woning te gaan bouwen om daarin je kroost groot te brengen. Na lang zoeken vind je een geschikte plaats: een recreatiepark gelegen in een rustige en mooie omgeving.
Een vakantieoord met minigolfbaan, tennisbaan, kabelnet en zwembad; in één woord geweldig.
Het bouwen van een huisje is, gezien eerder opgedane ervaringen, een routine kwestie.
Allereerst de bouwplannen. Het moet een onopvallende, bescheiden gelijkvloerse woning worden, opgetrokken uit milieuvriendelijk bouwmateriaal.
Hoofdzakelijk goed uitgewerkt hout van eigen bodem, aangevuld met wat gerecycled materiaal. Vanwege de geringe afmetingen van de huisvesting kun je de ambtelijke molens ontwijken.
In het voorjaar start de bouw. Voor je het weet heb je een eigen onderkomen in natuurlijke kleuren, verscholen tussen het groen. Je hebt er echt van niemand last, geen

Het adoptiekind, verpozend aan het zwembad. Rechts komt moeder heggemus aangesneld om kindlief een lekker hapje toe te stoppen.

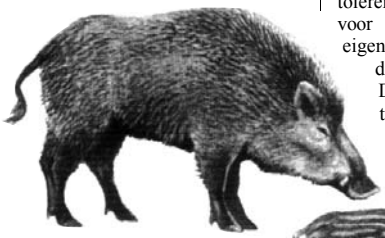

De charmante dader, een mannetje wild zwijn (Sus scrofa).
De jongen worden ook wel

Helofyten-filters

In het waterkwaliteitsbeheer komt bij steeds meer projecten de noodzaak naar voren het oppervlaktewater te zuiveren. Het gaat hier om projecten in het kader van verdrogingsbestrijding, realisatie waternatuur en daar waar de kwaliteit van het voor handen zijnde oppervlaktewater onvoldoende is. De nadruk ligt hierbij vooral op het relatief hoge fosfaatgehalte in ons oppervlaktewater.

Deze ligt in de meeste grotere West-Brabantse wateren rond de 0,3 mg P/l, terwijl om algenbloei te voorkomen een gehalte van < 0,1 mg P/l noodzakelijk is. Voorbeelden van dit soort projecten zijn: Verdrogingsbestrijding Lage Vugtpolder en Waterverdeelplan Turfvaart/Weerijs.
Voor de zuivering van oppervlaktewater staat een aantal mogelijkheden ter beschikking. De belangrijkste zijn de chemische zuivering en de biologische zuivering (helofytenfilters). Met de chemische aanpak is elders reeds in diverse projecten ervaring opgedaan, zowel met eenvoudige voorzieningen als met uitgebreide installaties.
De nutriëntenverwijdering (nutriënten = voedingsstoffen voor planten) in helofytenfilters berust op een combinatie van effecten: vastlegging in de planten en vervolgens oogsten, fysisch/ chemische vastlegging van fosfaat in de bodem en bacteriële omzetting van stikstof in de bodem.

Zuiverende werking van moerassen
Moerassen functioneren al eeuwen als waterzuiveringssystemen. Deze zuiverende werking berust op de wisselwerking tussen water, bodem, planten en micro-organismen en wordt toegepast in geconstrueerde systemen met helofyten (dit zijn boven het water uitstekende, wortelende planten zoals riet, biezen en lisdodde) die gebruikt worden voor de verbetering van de waterkwaliteit.
Naast verbetering van de waterkwaliteit kunnen dergelijke systemen zorgen voor het langer vasthouden van (gebiedseigen) water, waardoor verdroging wordt tegengegaan en voor het vergroten van de recreatieve en/of natuurwaarde van een gebied.
Typen helofytenfilters
In het algemeen zijn er twee typen helofytenfilters te onderscheiden, die van elkaar verschillen in de wijze van doorstroming van het water en bevloeiingsregime; het vloeiveld en het infiltratieveld.
De tabel verduidelijkt een en ander.

De invloed van helofyten en waterplanten op de zuivering van water
De rol die helofyten en waterplanten spelen, kan bestaan uit één of meerdere van de volgende aspecten:
1. nutriëntenopname (=opname van in het water voorkomende voedingsstoffen, met name fosfaat en stikstof);
2. het aanbieden van aanhechtingsoppervlakken en voedsel aan reinigende micro-organismen;
3. verminderen van waterturbulentie, die het gevolg is van stroomsnelheid en

Tabel	Vloeiveld	Infiltratieveld
Waterstroom	horizontaal over het aardoppervlak langs de bovengrondse plantendelen	verticaal door bodem en afvoer via drainage
Bevloeiingsregime	continue bevloeiing	afwisselend bevloeiing en droogzetting
Belangrijkste verwijderingsprocessen	- opname door vegetatie - fosfaatbinding aan bodemtoplaag	- fosfaatbinding- en fixatie in de bodem - microbiële stikstofomzetting (= stikstofverwijdering door middel van bacteriën)

windwerking. Bezinking van zwevende deeltjes wordt hierdoor bevorderd, en opwerveling van bodemmateriaal wordt voorkomen;

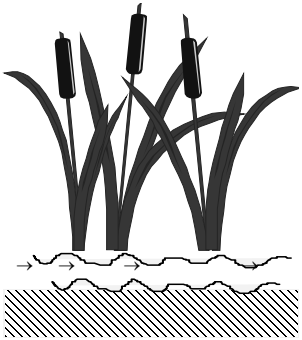

Vloeiveld

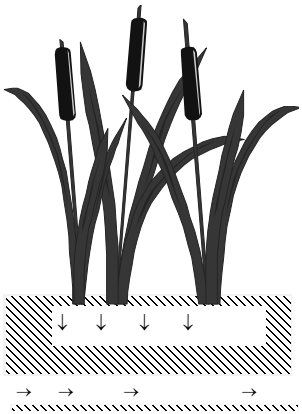

Infiltratieveld

4. voorkomen van kortsluitstromen, zodat gegarandeerd wordt dat al het doorstromende water lang genoeg in het systeem blijft;
5. lichtreductie in het water, waardoor overmatige algengroei voorkomen wordt.

Multifunctioneel gebruik van het helofytenfilter (staat nog ter discussie, aangezien een helofytenfilter een vorm is van een waterzuiveringsinstallatie; hoort niet en past niet binnen de EHS.)

- ***Natuurontwikkeling.***
  Verbindingszone tussen natuurgebieden.
  Helofytenfilters kunnen dienen als schuil-,foerageer- en slaapplaats voor migrerende dieren.

- ***Habitat voor vegetatie en fauna.***
  De nutriëntenbelasting in een helofytenfilter is over het algemeen hoog. Daardoor zullen algemene, hoog produktieve soorten als Riet en Mattenbies dominant aanwezig zijn.

- ***Landschappelijk karakteristieke zonering tussen open water en land.***
  NB. Opgemerkt moet worden dat een helofytenfilter een vorm is van een waterzuiveringsinstallatie, en dus in principe niet thuis hoort binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

- ***Recreatie***
  De mogelijkheden liggen hier vooral op het gebied van natuurgerichte recreatie, zoals wandelen, fietsen en vogels kijken.

- ***Hydrologische buffer***
  Wanneer een helofytensysteem ook gebruikt wordt om een aangrenzend natuurgebied te beschermen tegen peilverlaging en/of verontreinigd kwelwater, is het vaak wenselijk om in het systeem een hoog waterpeil aan te houden. De zuiveringsfunctie kan hierdoor nadelig beïnvloed worden, omdat zij strenge eisen stelt aan de waterdiepte.

- ***Wateropslag***

De mogelijkheden om water op te slaan zijn beperkt, doordat:

- de zuiveringsfunctie strenge eisen stelt aan waterdiepte en peilfluctuaties;
- de opslagfunctie moeilijk te combineren valt met systeemtypen die een laag voorjaarspeil vereisen, of zelfs periodieke drooglegging van de bodem.

- ***Retentiereservoir***
  Deze mogelijkheid is beperkt omdat ook hierdoor de zuiveringsfunctie nadelig beïnvloed zal worden (hoog waterpeil en hoge stroomsnelheid).

Bedrijfsvoering

Een vloeiveld functioneert pas na twee à drie jaar volledig, in verband met de tijd die nodig is om de vegetatie te laten ontwikkelen.
Een infiltratieveld functioneert al vanaf het moment dat het wortelstelsel goed tot ontwikkeling is gekomen, vaak al na twee weken.

Nadelen van infiltratievelden zijn, dat ze een intensiever onderhoud vergen en dat ze minder geschikt zijn dan vloeivelden als het helofytensysteem naast een zuiverende functie ook andere functies moet vervullen, zoals ecologische verbindingszone en hydrologische buffer rondom natuurgebieden.

Periodiek moet het slib tot op de oorspronkelijke bodem van het bassin worden verwijderd. Hoe dieper het systeem, hoe minder vaak er gebaggerd moet worden.
Door maaien en afvoeren (meestal

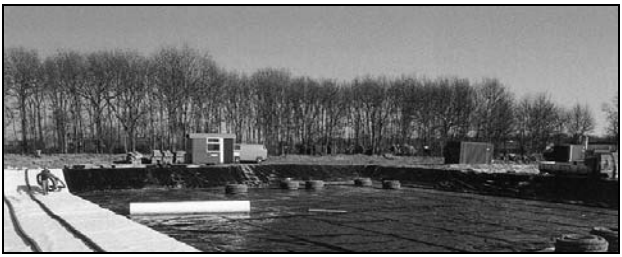

foto: Helofytenfilter golfpark De Efteling

eind augustus) worden nutriënten permanent uit het systeem verwijderd.

Bij de aanleg en beplanting van helofytensystemen moet er rekening worden gehouden met o.a. het maaibeheer; de kades mogen niet te smal zijn voor de maaimachines, de sloten niet te breed.

Eftelingproject

In het kader van de verdrogingsbestrijding is bij het park De Efteling in Kaatsheuvel in 1996 een project gestart waarbij effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Kaatsheuvel gebruikt wordt voor het op peil houden van de watervoorziening van de waterpartijen. Het Hoogheemraadschap van West-Brabant pompt daartoe jaarlijks 300.000 m^3 effluent naar De Efteling.

Het project bestaat uit een grootschalig helofytenfilter op het terrein van de De Efteling, en het realiseren van de benodigde transportleidingen. Het filter is in mei 1997 in gebruik genomen. Het beoogd zuiveringsresultaat bestaat uit een vergaande verwijdering van de nutriënten fosfaat en stikstof.

Hiernaast is vanuit De Efteling de eis gesteld dat het nagezuiverde afvalwater zonder bacteriologisch besmettingsgevaar ingezet kan worden. Daartoe worden bij de controle van het water de (provinciale) normen voor zwemwater gehanteerd.

De toepassing van een helofytenfilter staat ook gepland voor een project in de Belgische gemeente Mol.

Hier is het de bedoeling dat het huishoudelijk afvalwater van de afgelegen woonkern Postel met behulp van een helofytenfilter dusdanig wordt gezuiverd dat het effluent zonder nadelige gevolgen kan worden geloosd op een nabijgelegen kanaal.

Beide projecten vloeien voort uit de zogeheten Interregregeling van de Europese Unie. Dit is een subsidieregeling ter stimulering van samenwerkingsprojecten in de grensregio's.

Helofytenfilter Bouvigne

Kasteel Bouvigne dateert uit het einde van de 16e eeuw.

Reeds in deze begintijd was het kasteel, volgens oude kaarten, omgeven door een slotgracht. De huidige vorm van de vijver en de grachtenloop zijn sindsdien nauwelijks veranderd.

Sinds 1971, toen het Hoogheemraadschap van West-Brabant op Bouvigne zijn intrek nam, is het beheer van de waterpartijen in handen van het schap. Het beheer is met name gericht op het instandhouden van een aantrekkelijk beeld, behorend bij de kasteeltuinen, en dient dusdanig te zijn dat fundamenten van de bebouwing niet worden aangetast.

In de waterpartijen treden echter regelmatig waterkwaliteitsproblemen op (algenbloei, kroosbedekking en een slechte zuurstofhuishouding), die veroorzaakt worden door een te hoog fosfaatgehalte in het water.

Gezien de weinige ervaringen met

Aktiviteiten kalender

Vakantietijd
De maanden juli en augustus zijn ook voor Mark en Leij vakantie. Er zullen dan geen aktiviteiten plaatsvinden, behalve van de werkgroepen.

Wandeling Gorp en Rovert
Op zondag 27 september wandelen we onder leiding van Henk Cornelissen door de bossen van Gorp en Rovert. We vertrekken om 9.00 uur van het marktplein in Chaam en pikken de mensen uit Alphen op om 9.15 bij het W. Binckplein. We denken even na twaalven weer terug te zijn.

Jaarvergadering
Volgens de statuten moeten we een jaarvergadering houden. We willen het formele gedeelte zo kort mogelijk houden. Na afloop hiervan houdt dhr. Toin Rommers een dialezing over "***Valkenburg en Hondsdonk***".
De jaarvergadering vindt plaats op 30 oktober in de Ruif in Chaam. Aanvang 20.00 uur. Het bestuur van Mark en Leij hoopt op een grote opkomst.

Excursie naar de zonsverduistering in Frankrijk, augustus 1999.
In augustus 1999 kunnen we getuige zijn van een uniek en zeer spectaculair schouwspel, een natuurfenomeen dat zijn weerga niet kent: de totale zonsverduistering. Mark en Leij zal getuige zijn van deze bijzondere gebeurtenis en organiseert een driedaagse reis naar het hart van dit fenomeen; de Noordfranse Argonne. Omdat zich inmiddels 41 leden hebben opgegeven, zijn we

Open dag "Vijverhof"

Op zaterdag 27 juni is de tuin van huize "Vijverhof" aan de Bredaseweg 52 te Chaam opengesteld voor de donateurs van de Nederlandse Tuinenstichting.
Ook de leden van de natuurvereniging "Mark en Leij" zijn op die dag van 10 tot 17 uur van harte welkom.

Atletiek

Uit de landelijke pers haalden we het nieuws dat ons bestuurslid Frank Degenaar als eerste veteraan geëindigd is bij de Vennenloop in Oisterwijk.
Frank, Theo en Gerda Schutte pikken links en rechts wat veldlopen over 10 km mee. Onder 'vereniging' vullen ze steevast 'Mark en Leij' in. We zijn zelfs van plan een Mark en Leij-atleten outfit voor hen te maken. Toen Frank vol trots over zijn resultaat vertelde, kreeg hij slechts als commentaar: "***Dat deelnemersveld had ik wel eens willen zien!!***"

en tweede werd....

cursus wordt natuur-wandeling

Elke eerste zondag van de maand natuurwandeling.

Zondag 24 mei was de laatste dag van de natuurcursus. Maar liefst 24 cursisten hadden het slechte weer getrotseerd, en liepen goed gehumeurd een mooie ronde in het dal van het Merkske. Wim, Frank, Albert en Johan hadden een nieuwe tocht uitgezet rond de Manke Gooren en de Broskens. Een van de rijkste gebieden in onze streek. Er broeden zeker 15 paartjes grutto's, nog meer wulpen en is een van de laatste toevluchtsoorden van de geelgors. We hoorden en zagen er twee zingende mannetjes. Een mooie afsluiting van de cursus. Tijdens de vijf wandelingen in april en mei zagen we maar liefst 83 vogelsoorten.
Let op: We gaan de natuurcursus anders opzetten. Met ingang van september 1998 maken we voortaan elke eerste zondag van de maand een natuurwandeling.
In de maanden april en mei de eerste en derde zondag van de maand. In juli en augustus wordt er niet gewandeld.
De datums zullen steeds in de Nieuwsbrief vermeld worden. We vertrekken om 9.00 uur vanaf het Marktplein in Chaam en bespreken om 12.00 uur de excursie na bij een kopje koffie in de Ruif. Het is de bedoeling dat we in de eigen streek blijven. De precieze lokaties hangen af van het seizoen en het weer.
De eerstvolgende wandelingen zijn dus op 6 september, 4 oktober, 8 november en 6 december.

Fietstocht Regte Heide

Zondag 26 mei stond de fietstocht richting Regte Heide gepland. Zaterdag voorafgaand was de natuurcursus wegens de regen afgelast, en van Erwin Krol werd ik ook niet echt vrolijk, dus enigszins sceptisch stond ik zondagochtend op.

Aangekomen op het marktplein in Chaam klaarde mijn humeur en het weer echter zienderogen op. Met 13 personen werd door de staatsbossen naar Alphen gefietst om de overige leden uit Alphen en omgeving (tot Zundert aan toe!) op te halen.
Vanuit Alphen ging de groep, inmiddels 22 man sterk, op de fiets via het Bels Lijntje richting de Boerderij van het Brabants Landschap aan het Hoefke in Riel.
Daar waren inmiddels nog een tiental leden aangekomen, zodat we in totaal met 35 leden gastvrij door de beheerder Wim de Jong werden ontvangen.
Na de koffie werd er een korte, maar boeiende diaserie over de Regte Heide, Het Bels Lijntje en het Riels Laag vertoond, waarna onder een inmiddels bijna stralende hemel (een beetje overdrijven mag) een wandeling over de Regte Heide werd gemaakt. Er was weer volop te genieten. Sommige vogels zaten nog precies zoals een week eerder bij de natuurcursus. (Wil de laatste van de cursus voortaan het cursusmateriaal meenemen?)
Opvallende waarnemingen: Een laag overvliegende koekoek, die daarna ook nog even mooi voor de kijker in een boom ging zitten, veldleeuwerikken, een tapuit en zelfs een vos.
De diaserie deed ons vermoeden dat we ook een korhoen zouden zien, doch helaas, deze werd niet waargenomen. Moe maar voldaan werd er na de wandeling buiten (het was inmiddels echt warm) bij de kampeerboerderij nog een lunch genuttigd, waarna het peloton zich voor de thuisreis weer naar Chaam verplaatste. Vermeldingswaardig is voorts nog dat er de week na onze fiets/wandeltocht een artikel in het Brabants Dagblad stond over de Regte Heide en met name over het Korhoen, dat er -volgens het artikel- toch weer is gesignaleerd.

Korhoenders

Terugblik dialezingen

Dialezing Afrika
Ruim 50 belangstellenden konden op 13 maart genieten van de compilatie van natuurdia's van ***Jan Vermeulen*** van verschillende Zuid-Afrikaanse landen.
Jan voerde ons mee door de natuur van Zuid-Afrika, Namibië, Zimbabwe en Botswana.
We kregen schitterende dia's te zien van velerlei vogels en zoogdieren zoals die zich daar in het beroemde Etosha National Park en het Kruger Park ophouden.

Als toegift liet Jan nog een slee dia's zien van zijn eerste reizen, zo'n 15 tot 20 jaar geleden. Hierop ook een aantal bestuursleden met veel (en donker) haar, een jeugdig uiterlijk en slank van postuur. Natuurlijk verbazing en gelach bij het publiek: bij sommigen was de metamorfose wel erg groot.

Dia-avond amfibieën in de streek
Het bestuur van Mark en Leij kan de eerste conclusies trekken uit alle lezingen die het tot dusver georganiseerd heeft: Onderwerpen uit eigen streek trekken meer belangstellende leden dan de meer exotische onderwerpen.
Zo was de dialezing over amfibieën van ***Jeroen Stoutjesdijk*** op 27 maart weer een topper. Er moesten extra stoelen aangerukt worden om alle belangstellenden te kunnen bergen.
Jeroen stelde de aanwezigen niet teleur. Hij ging in op het voorkomen van de verschillende salamander- en kikkersoorten; de verschillen en overeenkomsten in uiterlijk, de levenswijze, de kansen en de bedreigingen. Uit zijn onderzoek bleek dat de amfibieën langzaam maar zeker gaan profiteren van alle poelen die onlangs gegraven zijn. Hij had goede hoop dat de zeldzame kamsalamander het daardoor net gaat redden.

De in 1996 uitgestorven boomkikker wordt rond de eeuwwisseling weer uitgezet. Op een enkele soort na was Jeroen optimistisch over het voortbestaan van een aantal amfibieënsoorten in onze streek. Als Mark en Leij-lid kostte het Jeroen weinig moeite het sfeertje aan te voelen. Zijn lezing was doorspekt met Brabantse humor. Op de laatste dia liet hij een kudde olifanten zien: "***Hoe hoog onze verwachtingen ook zijn, hier moeten we toch echt niet op rekenen!***", aldus Jeroen.

Derek Gibson

Lezing over vlinders
Op vrijdag 8 mei verzorgde ***Derek Gibson*** een lezing over Europese dagvlinders. Ondanks het prachtige weer waren toch zo'n 45 leden op deze boeiende lezing afgekomen. Met schitterende dia's en een duidelijk verhaal leidde Derek ons door de geheimzinnige wereld van de vlinders. Dat het erg interessant was, bleek wel uit de vele vragen

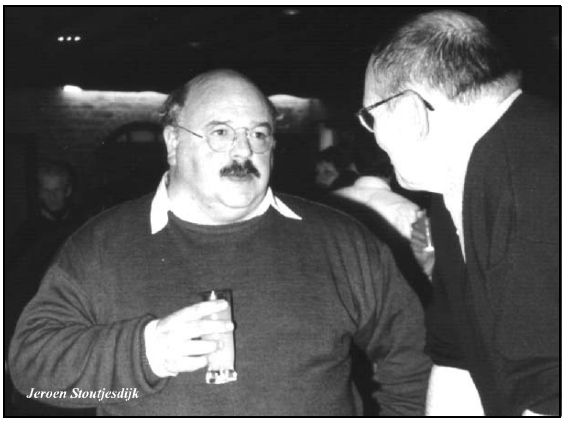

Jeroen Stoutjesdijk

Mark en Leij Werkgroepen

De aandachtige wandelaar of fietser zal de laatste tijd een verhoogde aktiviteit in het buitengebied waargenomen hebben.

Ziet u een groep mensen gewapend met verrekijkers en telescopen die al druk wijzend de lucht in turen, dan hebt u te maken met de Mark en Leij ***vogelwerkgroep***.
Zitten ze in kleine groepjes in de berm met een plantje voor zich, parelende zweetdruppels op het voorhoofd en druk bladerend in een dikke flora, dan bent u op onze ***plantenwerkgroep*** gestoten.
Bestaat de groep uit stevige rambo-achtige figuren, gewapend met schepnetten en gehuld in lieslaarzen, dan staat u oog in oog met onze ***amfibieënwerkgroep***, op weg om een poel te onderzoeken.
Zijn de schepnetjes wat kleiner, en bestaat de groep niet uit robuuste mannen maar overwegend charmante dames, en lopen ze langs bloemrijke bermen, alle kans dat u de ***vlinderwerkgroep*** in aktie ziet.

Natuurlijk werkt Mark en Leij niet zo maar in het wilde weg. Op termijn willen we voor elke werkgroep een jaarprogramma maken, waarin iedereen zich kan vinden. Hiertoe zullen we jaarlijks overleg plegen met de terreinbeheerders van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Waterschap Mark en Weerijs.
Een eerste overleg met opzichter Hans Hofland van Natuurmonumenten en boswachter Edwin van Meel van Staatsbosbeheer vond plaats op woensdag 3 juni, waar we vorm hebben gegeven aan de voortgang van de amfibieënwerkgroep.

Ook met alle verkregen gegevens wordt het nodige gedaan:

- We krijgen zo een goed beeld hoe het met de verspreiding van de verschillende soorten gesteld is. Gaan ze voor- of achteruit? Zo worden in onze streek trends zichtbaar die een indicatie kunnen zijn voor de toestand van de natuur in het algemeen.
- We kunnen de gevolgen van allerlei ruimtelijke ingrepen (bijvoorbeeld woningbouw) en wijzigingen van bestemmingsplannen beter beoordelen.
- Doordat we op op hoogte zijn van de toestand van zeldzame en bedreigde soorten, kunnen we gerichter aansturen op het nemen van juiste maatregelen tot behoud en herstel.

Puzzelen in het gras tijdens de plantencursus.

Werkgroepen

Amfibieën:
Jeroen Stoutjesdijk
Sparrenlaan 18
4851 AZ Ulvenhout
☎ 076-5612719

Vogels:
Johan Schaerlaeckens
Blokkenweide 18
4861BN Chaam
☎ 0161-492046

Vlinders:
Frans Vermeer
Ghil 4
5111 ED Baarle-Nassau
☎ 013-5079609

Planten:
Aart van Putten
Wolfsdonk 60
4861 BC Chaam
☎ 0161-492990

Kerkuilen:
Wim Cornelissen
Blokkenweide 43
4861 BM Chaam
☎ 0161-492390

Vlinderwerkgroep succesvol van start

Zaterdag 16 mei is de vlinderwerkgroep voor de eerste maal op stap geweest. Onder een stralende zon en bij een heerlijke temperatuur gingen we met elf personen op pad.

We hadden gekozen voor het gebied tussen de Strijbeekse Heide en Grazen. Volgens de stafkaart moesten er nog een paar kleine heiveldjes liggen, en vanuit de Vlinderstichting was bekend dat er nog geen enkele vlinderwaarneming uit deze kilometerhokken bekend was. Reden genoeg om nieuwsgierig te zijn wat we zouden zien.

Het werd voor een voorjaarswandeling een hele lijst, met de volgende soorten: Citroenvlinder, Groot koolwitje, Klein geaderd witje, Boomblauwtje, Atalanta, Dagpauwoog, Landkaartje, Bont zandoogje, Kleine vuurvlinder, Argusvlinder, en als laatste het Bont dikkopje.

Dit dikkopje kwam verspreid voor in Zuid- en Oost-Nederland. Nu is de vlinder vrij zeldzaam en staat op de Rode Lijst als een bedreigde soort. Het is een karakteristieke soort van vochtige, vrij schrale, ruige graslanden en ruigten. Ze kan vooral aangetroffen worden op vochtige overgangen tussen bos, heide en vrij schrale ruige graslanden. De vindplaatsen zijn steeds open plekken in bossen of bosranden.
Het Bont dikkopje vliegt in één generatie per jaar van midden mei tot eind juni. De eitjes worden op Pijpestrootje of Hennegras gelegd. Beide zijn grassen met brede bladeren.
Nadat de rups uit het ei is gekropen houdt zij zich verder op in een buisje van samengesponnen gras.
De volwassen rups overwintert. Hiervoor moet vrij lang, overjarig gras aanwezig zijn waarvan ze een hibernaculum maakt, dat meestal boven de maaigrens ligt.

Bont dikkopje

Het tegengaan van verdroging is de voornaamste beschermingsmaatregel; verder moet er gezorgd worden voor een voldoend aantal nectarplanten (o.a. Braam, Echte koekoeksbloem) langs bosranden. Het creëren van brede, lichtrijke bospaden (vlinderbanen Strijbeekse Heide) kan de oppervlakte geschikt leefgebied aanzienlijk vergroten, en kan eventueel zorgen voor het verbinden van populaties.

Naast al de waargenomen vlinders werden ook nog redelijke aantallen libellen (o.a. Platbuik) gezien. We gaan steeds gebieden bezoeken,

Poelen scheppen

Op vier avonden is de werkgroep amfibieën gaan kijken wat er in de poelen binnen ons gebied zit met Jeroen Stoutjesdijk. We zagen alle soorten kikkers die hier voorkomen, behalve de boomkikker natuurlijk.

Van de pad en de bruine kikker hebben we veel dikkopjes gevonden. De eerste avond gingen we naar drie poelen langs de Mark. Na veel geschep door grote mensen ving ik de eerste salamander. Dat was een kleine watersalamander. Grote mensen kunnen ook wat van kinderen leren blijkbaar. Met een sterke lamp van Jeroen zagen we hele mooie vinpootsalamanders in de gemeentebossen op Strijbeek.

De tweede avond ving Theo een snoek van ongeveer 60 cm. in de Strijbeekse beek bij de percelen van Wout. Hier zaten enkele alpenwatersalamanders. Op de derde avond gingen we naar de Broskens bij 't Merkske. Hier hadden we in de eerste poel dertien alpenwatersalamanders, in de tweede poel twee Canadese ganzen met jong. Op de vierde avond gingen we na een vergadering van een half uur toch scheppen. Toen gingen we naar 't Broek. Bij de eerste poel vingen we een alpenwatersalamander zonder staart. Deze was er waarschijnlijk afgevreten door een geelgerande watertor.
In dezelfde poel zaten salamanderlarven, met de kieuwen buitenboord, volgens Jeroen van de Kleine watersalamander en volgens Wim van de Alpenwatersalamander.
Naast amfibieën hebben we heel veel andere waterbeestjes gezien, bv. libellenlarven (beekrombout), bootsmannetjes, bloedzuigers, slakjes en watertorretjes.

Stan Rombouts (9 jaar)

Het lijkt er op dat wij Stan binnenkort als lid van de Jeugdgroep mogen verwelkomen! Hartelijk dank voor je verslag, Stan.

Overleg

Met gemeente Alphen-Chaam
Traditiegetrouw heeft het bestuur van Mark en Leij het College van B en W van Alphen-Chaam uitgenodigd voor het periodieke overleg over een aantal belangrijke zaken in het buitengebied van de gemeente betreffende natuur, landschap en milieu.
Op de agenda staan onder andere:

- Het bestemmingsplan Buitengebied.
- het onlangs door de N.C.B. gepresenteerde Landbouwontwikkelingsplan.
- de ruilverkaveling "Baarle-Nassau".
- het landschapsbeleidsplan van Alphen-Chaam.
- de toenemende overlast van motorcrossers in het buitengebied.
- evaluatie van reeds eerder ingediende aktiepunten.

We hopen dat de voorzitter van het college van enige betrokkenheid blijk zal geven door eens bij het overleg aanwezig te zijn, dat plaats zal vinden op maandag 29 juni.

Met Staatsbosbeheer
Staatsbosbeheer wil graag overleg naar aanleiding van onze kritiek op de inrichting en het beheer van hun reservaatsgebieden.
Dit overleg is vastgesteld op dinsdag 30 juni.

CAFE DE RUIF

CHAAM

Ulicotenseweg 10 4861 RT Chaam Tel. 0161 491209

In deze Nieuwsbrief:

Oprichting Mark en Leij Jeugdgroep!	1
Natuuragenda	1
Werkzaamheden het Broek afgesloten	2
Kinderen integreren tijdens boomplantdag	3
Werkdagen Natuurmonumenten	4
Gewonde vogels	4
Ruilverkaveling Baarle-Nassau	5
Weidelijke jacht ?	5
Omlegging Provinciale weg Alphen	6
Buitengebied Alphen	7
Convenant “Samen voor Groen”	7
Waarnemingen in de streek	8
Helofyten-filters	11
Aktiviteiten kalender	14
Open dag “Vijverhof”	14
Atletiek	14
Cursus wordt natuurwandeling	14
Fietstocht Regte Heide	15
Terugblik dialezingen	16
Mark en Leij Werkgroepen	17
Vlinderwerkgroep succesvol van start	18
Poelen scheppen	19
Overleg	19
In deze Nieuwsbrief	20
Gegevens natuurvereniging Mark en Leij	20
Colofon	20

NATUURVERENIGING MARK EN LEIJ

De natuurvereniging streeft de volgende doelstellingen na:

- Het beschermen, versterken en uitbreiden van de natuur- en cultuurhistorische waarden van het landschap in en rond het gebied van de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle, in de ruimste betekenis.
- Het beschermen en verbeteren van de leefomgeving in dit gebied voor mensen, flora en fauna en het historisch erfgoed.
- Het vergroten van de kennis van de natuur- en landschapswaarden in dit gebied en het verbreiden van deze waarden en kennis onder een zo breed mogelijke bevolking.

individueel lidmaatschap: f 25,- per jaar.
gezinslidmaatschap: f 35,- per jaar.
Aanmelding telefonisch of schriftelijk bij het secretariaat.

voorzitter: Johan Schaerlaeckens, Chaam
secretaris: John van Raak, Chaam
penningmeester: Jacques Mathijssen, Galder

secretariaat: Postbus 24, 4860 AA, Chaam
tel. 0161-491803

bankrekening 10.46.68.296, Rabobank Galder, ten name van Natuurvereniging Mark en Leij.

COLOFON

De "Mark & Leij Nieuwsbrief" is het verenigingsblad van de natuurvereniging Mark en Leij, en verschijnt 4 maal per jaar. Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan na toestemming van de redactie.

oplage: 270 exemplaren
redactie: John van Raak, Guus Degenaar en Johan Schaerlaeckens
reproductie: Copy-Net Breda B.V.